

MAGYAR PAEDAGOGIAI TÁRSASÁG.

1936 március 21-én Kornis Gyula elnöklésével tartott felolvasó ülésünkön két előadás-hangzott el. 1. *Tettamanti Béla: Dilthey pedagógiai rendszere és az újabb neveléstudomány.* (Székfoglaló.) 2. *Novágh Gyula: A munkások szabad idejének felhasználása mint népművelési kérdés.* (Székfoglaló.)

1936 április 18-án tartott felolvasó ülésünkön Friml Aladár elnököt, az ülés tárgysora pedig ez volt: 1. *Boda István: Pedagógia és lélektan.* (Székfoglaló.) 2. *Baranyai Erzsébet: Az iskolai kiválogatás és ennek elemi iskolai példája.*

Társaságunk 1936 május 16-án Kornis Gyula elnöklete alatt tartotta Fináczy Ernő tiszteleti elnök emlékének szentelt 44. közgyűlését, a következő tárgysorozattal:

I. *Kornis Gyula* az alábbi megemlékezéssel nyitotta meg a közgyűlést:

Mélyen tisztelt Társaság!

A nevelés legsugalmazóbb erejű eszköze a példa. Ezt a pedagógiai alapigazságot a legélelénkebben és a leghatékonyabban szemlélteti annak a kiváló férfiúnak nemes alakja, akinek lelkünkben örökké élő emlékezetét felújítani ma Társaságunk egybegyűlt. A példa szuggesztív ereje abból fakad, hogy a hirdetett elv és a konkrét valóság, az eszmény és a tett, a prédikáció és a cselekvés a példaadó jellemében abszolút módon fedik egymást. Ilyen jellemet tisztelünk Fináczy Ernőben, aki örök mintáját adta annak, hogyan kell a nevelőnek és tudósnak lélekformáló tevékenységével az értékeket a maga szemléletes példáján megvalósítani.

Nagyhatású, hosszú életének belső hajtóereje, amely szakadatlan munkásságát kibontakoztatta, egyszersmind belsőleg összetartotta s egész egyéniségének zárt egységet kölcsönzött, az igazság önzetlen szeretete és kultusza volt. Fél századnál hosszabbra nyúló nevelő és tudományos pályáján mindig odaadóan, minden melléktekintet nélkül, az élet egyéb örömeiről és becsvágyáról lemondva, kutatta s a maga kutatásterületén bátran vallotta az igazságot. Maradék nélkül *professor*: a tudomány hitvallója volt. Pályáját nem hiába kezdte a görög világ kultúrájának vizsgálásával, mert hisz haláláig legmélyebben áthatotta Aristoteles életeszménye, a *bios theoretikos*, amely szerint a tudományban, az igazság önzetlen kutatásában rejlik az embernek saját szerű tökéletessége és boldogsága; a tudományos gondolkodás a legmagasabbrendű életforma, az emberi kultúra tetőpontja.

Fináczy Ernő fiatal korától kezdve ehhez az aristotelesi életeszményhez ragaszkodva, nemzetét a nagyhatású tudományos munkák egész sorával ajándékozta meg. A magyar közoktatásügyi reformok egyik legfontosabb korszakának, majd a nevelés egyetemes történetének őt kötetben való klasszikus megírásával örök hálára kötelezte a magyar tudományosságot. A közoktatásügyi időszerű kérdéseiről írt tanulmányainak mindig irányzó, a valóságos fejlődésbe mélyen belenyúló és ezt formáló jelentősége volt. Elméleti gondolkodásának leszűrt eredményei állan-

dóan gyakorlatilag is alakították sok évtizeden keresztül a magyar közoktatásügyet az Országos Közoktatási Tanácson keresztül, amelynek lelke és vezére volt.

De ugyancsak a legmélyebb és soha el nem múltó hálával gondol Fináczy Ernő nemes alakjára a *Magyar Paedagogiai Társaság*, amelyet az elnöki székben teljesen újjászervezett, sokoldalúvá szélesített és magas tudományos színvonalra emelt. Társaságunkban azóta lüktet igazi élet, Társaságunk azóta a magyar pedagógiai elmélkedők aktív centruma, amióta Fináczy Ernő tudományos tekintélye s egyéniségének sugárzó ereje idevonzotta őket. A Társaság vezető tagjai fokozatosan tanítványai lettek, akikre a nagy professzor mély tudása, didaktikai ihlete, maga körül erkölcsi légkört teremtő személyisége s klasszikus előadásmódja maradandó hatást gyakorolt.

Most, amikor Géniusza az örök élet magasságából tekint le reánk, el nem halványodott egy pillanatra sem földi lényének oly nemes és mindnyájunkat magához láncoló mivolta: lelki egyensúlyozottsága és összhangja, fennkölt gondolkodása és erkölcsi komolysága, derült életfilozófiája és humora, parancsoló öntudatossága és meg nem alkuvo energiája.

Ebben az ünnepélyes hangulatban melegen üdvözölve a gyászolt nagy férfiú mélyen tisztelt családtagjait, a Társaság t. tagjait és vendégeinket, nagygyűlésünket megnyitom.

Engedjék meg, tisztelt Hölgyeim és Uraim, hogy külön igaz tisztelettel köszöntsem dr. Montessori Mária úrnőt, a nevelés világhírű apostolát, Társaságunk tiszteleti tagját, aki már másodszer tiszteli meg Társaságunkat látogatásával s ma ő is hódolni akar a nagy magyar nevelő, Fináczy Ernő emlékezetének.

Mi pregio di salutare con profondo rispetto la Signora Maria Montessori, la di cui opera veramente apostolica nel campo dell'educazione è ben nota ed apprezzata in tutto il mondo.

La Signora, socio onorario della nostra Società, ci onora già per la seconda volta colla sua gradita visita, desiderando così esprimere il suo omaggio alla memoria del grande pedagogo ungherese, Ernesto Fináczy.

II. *Gyulai Agost* felolvasta Fináczy Ernő tiszteleti elnökről szóló emlékebeszédét (I. a 65—79. lapon):

III. Ezután a közgyűlésnek előkelő vendége, *Montessori Mária* kért szót (olasznyelvű felszólalását *Kiss József* magyarul is tolmácsolta).

A doktorasszony köszönetet mondott az üdvözlésért. Büszkeséggel tölti el az, hogy a Magyar Paedagogiai Társaság tiszteleti tagjává választotta, mert ez a megtisztelés egy barátságos érzelű nemzet megbecsülését jelenti reá nézve. Meghajtja az elismerés zászlaját Fináczy Ernő emléke előtt, akit ő is mint nagy pedagógust ismer.

IV. *Gyulai Agost* titkár felolvasta a Társaságnak 1935. évi működéséről szóló alábbi jelentését:

Tisztelt Naggyűlés!

Midőn, az esztendők gyors múlásában ismét egy évfordulóhoz érkezvén, társasági életünk lefolyt 44. esztendejének eseményeiről beszámolni készülök, legyen szabad ezúttal pusztá adatokra szorítkoznom, melyek minden kísérő megjegyzés vagy elmélkedés nélkül is önmagukért beszélnek s bizonyítják, hogy azok a nemes hagyományok, melyek társaságunkban az alapítóknak intenciói szerint már majdnem félszázad óta élnek és virulnak: a jövő nemzedék legjobb nevelésének ügyéért való tiszta lelkesedés és eszményítő gondolkodás nem halványult el közöttünk a lefolyt esztendő során sem, bármennyire éreztük is azokat az anyagi és gazdasági nehézségeket, melyek a világháború következményeként s mint trianoni szomorú helyzetünk folyamán egy egész erőnk kifejtésében, főleg legkedvesebb alkotásunk, tudományos folyóiratunk egykori virágzásának helyreállításában oly sok év után még mindig korlátoztak és akadályoztak. Minden lépés, melyet e téren előre tehetünk, reménnyel és bizalommal tölt el, s ha évről-évre csak egy-egy ívvel tudjuk is gyarapítani szakfolyóiratunkat, a Magyar Paedagógiát, mint ahogyan ez a lefolyt esztendőben történt, boldogan és hálás szívvel kell fogadnunk az ilyen kis előmenetelt és javulást is. Ebben a hitben és reményben gondolok vissza ez alkalommal legutóbbi társasági évünkre s adok számot a történetkről.

Annál inkább eltölthet bennünket a magyar tudomány föl-emelő nemzeti munkájának s ebben való saját szerepünk jelentőségének hite, tudata és önérzete, mert a lefolyt évre visszatekintve, úgy, mint máskor, ezúttal is ismét megállapíthatjuk, hogy Társaságunk tagjaiban megvan az erő és képesség arra, hogy a magyar pedagógiai életnek ezen a tudományos örhelyén, központi jelentőségű egyesülésünkben valóban hivatottak álljanak a nevelői gondolkodás munkájának művelői sorába. A lefolyt évben megjelent pedagógiai tárgyú jeles könyveknek és nagyobb dolgozatoknak egész sora igazolja, hogy Társaságunk tagjai hivatottságuk tudatában nem szűntek meg valóban értékes tudományos munkálkodással vinni előbbre, eszményi célkitűzéseinknek megfelelően, a magyar pedagógiai gondolkodás ügyét. Büszkén tekinthetünk e termés több becses alkotására, s bennök tagjainknak a pedagógiai irodalom terén kifejtett, ránk dísz és fényt derítő munkásságára. Az élen áll e tavaly megjelent, önérzetünket erősítő műveknek sorában elhunyt nagynevű tiszteleti elnökünknek, *Fináczy Ernőnek* postumus munkája, a *Didaktika*, melyben a kiváló egyetemi professzor és ideális magyar pedagógus, Társaságunknak egy emberöltőn át volt szellemi vezére, a síron túli világból is elküldte a magyar tanároknak és tanítóknak hivatásuk eszményi magaslaton álló gyakorlásának törvénykönyvét. Követte e művet egy másik nemes emlékü tagtársunknak, volt alelnökünknek, *Weszely Ödönnek* szintén postumus munkája, *A korszerű nevelés alapelvei*, a neveléstudományak eddig talán legteljesebb enciklopédiája, s utána Társasá-

gunk ma is működő és még sok értéket és érdemet ígérő tagjainak pedagógiai érdekű munkái. Elsősorban szeretett elnökünknek, *Kornis Gyulának* két mesteri alkotása e tudománykörből, az *Apponyi világnézete* és *Pázmány személyisége* c. nagy pszichografikus tanulmányai, azután *Imre Sándor* célkitűző szép és részletes tudományos programja, *A neveléstudomány magyar feladatai*, mely évtizedekre menő tudományos munka távlatát nyitja meg a magyar nevelői gondolkodás munkásai előtt, *Somogyi József* szegedi főiskolai tanár tagtársunknak *Tehetség és eugenika* címmel magyarul, majd külföldön németül is megjelent nagyméretű alapvető munkája, *Domokos Lászlóné* tagtársunknak *Az alkotó munka az Új Iskolában* c. derék kötete, a *Dékány István* tagtársunk kezdeményezésével megindult középiskolai didaktikai kézikönyvek első két kötete és pedig magának a szerkesztőnek munkái: egyik *Pedagógiai elvek* címmel bevezetés a nevelői gondolkodásba, másik *A történelmi kultúra útja*.

Különösen megragadhatta a magyar pedagógiai világ figyelmét s a mienket is, kik e világnak központi órhelyén állunk, az a nagy tanügyi törvényalkotás, mely a Ratio Educationis szellemének újjáéledéseként az immár néhány hét múlva végleg megvalósuló, megváltozott tanügyi igazgatást új alapokon szabályozza s melynek maradandó irodalmi emléke a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrtól kiadott monumentális kiadvány *A közoktatásügyi igazgatás újjászervezése* címmel. Ennek megemlékezésénél nem feledhetjük el, hogy e nagyjelentőségű reformnak és a róla szóló kiadványnak történelmi előzményeit néhai elnökünknek, *Fináczy Ernőnek* éppen a Magyar Paedagogiában megjelent valóban pedagógiai lélekre valló törvénytervezetében pillanthatjuk és állapíthatjuk meg.

Mindezek, amiket eddig elmondottam, méltán önhetnek belénk megnyugvást és önérzetet e mai ünnepélyes alkalommal is arra nézve, hogy Társaságunk ma, 44. évfordulóján is a régi nemesség hagyományok szellemében él:

Társasági életünk voltaképeni belső életének előre jelzett rövid adatainak előadására térve, előrebocsátom, hogy mult évi működésünk főbb fejezeteit ezúttal is folyóiratunknak, a Magyar Paedagogiának kiadásában, felolvasó üléseink rendezésében, új tiszteleti és rendes tagokkal való gyarapodásunkban állapíthatjuk meg.

Folyóiratunk 1935. évi, vagyis 44. évfolyama, midőn 13 íven jelent meg, bár csak egy ívvel gyarapodott az előző évfolyamhoz képest, de mégis növekedett, s ez bizalmat önt belénk arra nézve, hogy e téren továbbra is javulásra van kilátás. E pillanatban valóban úgy állunk, hogy a f. évben már 16 íven remélünk megjelenehetni, vagyis az eddigi 3—3 íves füzetek helyett 4—4 íves füzetekben. A Magyar Paedagogia 1935-i évfolyama ezúttal is gazdag kéziratanyagból kiválasztott értékes közleményekkel tartotta fenn régi magas színvonalát. Sajnos az, hogy folyóiratunk, mely eredetileg havi folyóiratként keletkezett, egy évtized óta

csak negyedévenként jelenhetett meg s így érintkezése az érdeklődő olvasóközönséggel nem lehetett eléggé eleven. Meg kell fontolnunk ez alkalommal azt, hogy a Magyar Paedagogia terjedelmének remélt gyarapodásával ne térjünk-e át a gyakoribb, legalább is kéthavonkénti időközökben való megjelenésre és ne tegyük-e így sűrűbbé és élénkebbé érintkezésünket olvasóinkkal. A lefolyt évi 44. évfolyam tartalmát 9 nagyobb értekezés és tanulmány és 5 kisebb közlemény alkotta, e tekintetben tehát szintén számbeli gyarapodást látunk az előző évfolyammal szemben. E tanulmányok nagyrészt neveléelméleti, neveléstörténeti, szervezettani és didaktikai kérdésekről szólnak. Történeti értéke van folyóiratunk e tanulmányai között különösen néhai Fináczy Ernő postumusan megjelent törvénytervezetének és indokolásának a tanügyi közigazgatás újjászervezése tárgyában.

E közleményeken kívül becses tudományos része folyóiratunk mult évi folyamának a gazdag kritikai és ismertető rovat, mely 24 hazai és 28 külföldi pedagógiai tárgyú szakműnek, a mult évi pedagógiai könyvtermés javának részben igen beható ismertetését adja. Ezenkívül megjelent minden füzetben részben rövid jellemzésekkel kísért bibliográfia az 1935. évi magyar nyelvű pedagógiai könyvtermésről, vagyis felszáznál jóval több könyvről és füzetről, továbbá 8 vegyes pedagógiai tárgyú cikk és a Társaságnak 7 hivatalos közleménye.

E változatos és az évfolyam kis terjedelméhez képest aránylag gazdag tartalom 22 munkatársnak, köztük a Társaság 13 rendes tagjának tollából került ki.

Társasági életünk nyilvánulásainak második fejezetére átterve jelentem, hogy üléseink száma 1935-ben 9 volt, ezek közt 1 évi nagygyűlés, a 43. Társaságunk alapítása óta és 8 felolvasó ülés, ezek között egyik ankétszerű tárgyalás a mindennapi testnevelés kérdéséről, melyen 3 szakelőadó szerepelt. Az üléseken egy nagyobb szabású elnöki megnyitó hangzott el *Friml Aladár* alelnök részéről tantervi és módszertani szakkérdések tárgyalásaként és 18 felolvasás, köztük 5 székfoglaló, továbbá 1 emlékbeszéd Társaságunknak tragikusan elhunyt alelnöke, *Weszely Ödön* felett. Az üléseken előadást tartottak rendes tagtársaink közül: *Balassa Brunó*, *Barankay Lajos*, *Friml Aladár*, *Halasy-Nagy József*, *Horn József*, *Kiss József*, *Madzsar Imre*, vitéz *Nagy Iván* 2 ízben, *Stuhlmann Patrik*, *Tóth Zoltán*, külső tagtársaink közül pedig, mint vendégek: *Cser János*, *Csóka Lajos*, *Demény Károly*, *Horváth Jenő*, *Jablonkay Géza*, *Jávor Albert*, *Szukováthy Imre*. Előadásainknak tárgyai a neveléstudomány széles területéről választva a pedagógiai elmélet és gyakorlat, a neveléstörténet, a gyermektanulmány és gyermeklélektan, a didaktika és szervezettan, a külpolitikai nevelés, a testnevelés, a gyógyító pedagógia és az új nevelés különféle kérdéseiről szóltak, mindenkor szépszámu szakközönség és más érdeklődőknek is jelenlétében. Tórszúke miatt a felolvasásoknak csak egy része

jelent meg a mi folyóiratunkban, más részük egyéb időszaki kiadványokban látott napvilágot.

Társaságunk személyi viszonyainak mult évi változásait ismeretve tisztelettel számolok be először arról az értékes szellemi gyarapodásról, mely sorainkat 1935-ben új tiszteleti és rendes tagok választásával gazdagította.

1935 április 13-án tartott 43. nagygyűlésén az elnökség javaslata alapján egyhangúlag *tiszteleti tagjává* választotta a Társaság:

Kemény Ferenc tankerületi c. főigazgatót, nyug. reáliskolai igazgatót, Társaságunknak 1903 óta rendes tagját, ki irodalmi munkásságával és gyakorlati tevékenységével csaknem félszázad óta lelkesen szolgálta a magyar tanítás és nevelés ügyét s e téren külföldön is hatásos működést fejtett ki, a Magyar Pedagógiai Lexikon szerkesztésével pedig különösen kiváló érdemeket szerzett;

Sebes Ferencet, a magyarországi piarista rend főnökét, ki mint egykor maga is kiváló tanár s jelenleg a legtöbb iskolát fenntartó magyar tanító szerzetesrend feje és szellemi vezére, méltán foglal helyet Társaságunk tiszteleti tagjai sorában.

Az előző évben néhány tag elhúnytá folytán megüresedett rendes tagsági helyeket betöltve, a rendes tagok zárt létszámának kiegészítéséül ugyancsak egyhangúlag megválasztotta Társaságunk 1935. évi nagygyűlésén *rendes tagokká* a következő magyar pedagógusokat:

Boda Istvánt, a budapesti kereskedelmi akadémia rendes tanárát, a Magyar Psychologiai Társaság alelnökét, több filozófiai és pedagógiai tárgyú könyvnek és dolgozatnak szerzőjét;

Hajdu János budapesti reálgimnáziumi tanárt, Fináczy Ernő jeles és kedvelt tanítványát, az „Eötvös József báró első minisztersége“ c. akadémiai pályadíjat nyert neveléstörténeti mű szerzőjét;

vitéz Nagy Iván vallás- és közoktatásügyi miniszteri titkárt, a világháború utáni magyar főiskolai ifjúság egyik szellemi vezéré, kultúrpolitikai író, a magyar felsőoktatás és külföldi iskolázás multjának és jelen szervezetének kitűnő ismerőjét; végül

Novágh Gyulát, Budapest székesfőváros népművelési felügyelőjét, a népművelési titkárok országos szövetségének elnökét, író és szerkesztőt.

Tisztelettel üdvözlöm új tagtársainkat rendes tagjaink sorában. Jelentem, hogy új tagjaink közül Boda István, vitéz Nagy Iván és Novágh Gyula már alapszabály szerinti székfoglaló előadásukat is megtartották s Társaságunk teljes jogú rendes tagjaiul fogadtattak. Ugyanakkor megválasztott negyedik tagtársunk pedig székfoglalóját f. év őszének egyik ülésére bejelentette.

Sorainknak ez értékes gyarapodását azonban fájdalommal ellensúlyozzák azok a, Társaságunkat mélyen lesújtó veszteségek, melyeket a lefolyt társasági év folyamán, az utóbbi hónapokban

is föl kellett jegyeznünk. Mindnyájunkat mélyen megillető fájdalommal kell megemlékeznünk 2 tiszteleti és 2 rendes tagtársunk elhúnytáról.

Az egész ma élő művelt magyar nemzedék évtizedeken át úgy tekintett *Berzeviczy Albertre*, a kiváló államférfiúra és íróra, volt közoktatásügyi miniszterre s a Magyar Tudományos Akadémia elnökére, mint a magyar irodalom és tudomány, sőt az egész nemzeti élet egyik vezéralakjára, kinek harmonikus működésében nemzetnevelő erő nyilvánult. Társaságunk is korán fölismerte egyéniségének nagyságát s jelentőségét, a fényt, melyet e kiváló férfiú az egész magyar közéletre derített s a dízt, melynek a nagynevű férfiúnak már 1894-ben tiszteleti taggá választásával maga is részese lett. Elhúnytakor Társaságunk is mélyen érezte az ürt, melyet örökre való távozásával a magyar szellemi élet területén hátrahagyott s legszebb lapjaira fogja följegyezni nevét, s a maga részéről mint a magyar közoktatás és nevelésügy, a magyar közművelődés egykori vezérének fogja őrizni nemes emlékét.

Tiszteleti tagjaink sorából húnyt el, valóban az emberi kor legvégső határán, 90 éves korában, néhány nappal ezelőtt, társasági esztendőnk utolsó pillanataiban még egy csapást mérve sorainkra, az az általánosan tisztelt férfiú, kihez a szoros családi köteléknél s a hozzáfűző meleg szeretet kapcsainál fogva magam különösen közel állottam. Éppen azért nagyon nehéz és fájdalmas róla szólanom. *Erödi-Harrach Béla* egyike volt azoknak a ma már keveseknek, kik Társaságunk megalapításában 45 évvel ezelőtt részt vettek s e tudós egyesülésnek bölcsőjét különösen meleg szeretettel ringatták. Mert minden nemes eszme és tiszta törekvés lelkes támogatót és munkást talált benne nemzeti művelődésünk legkülönbözőbb területein. A földrajzi tudomány, a magyar nemzeti irodalom története, a keleti nyelvek és irodalmak studiuma, a műfordítói tevékenység, melyben tíznél több nyugati és keleti nyelvnek tökéletes ismerete segítette őt, egyaránt jelesei közé számította, legmértőbben azonban a magyar nevelés és oktatás ügye, melynek irodalmi és gyakorlati szolgálata közel 50 esztendőn át, egészen 72 éves korában való nyugalomba vonulásáig, sőt bizonyos mértékben még azontúl is legkitartóbban kötötte le őt. Mint ennek a fontos nemzeti feladatnak szolgálatában álló vezérférfiú, a pesti reáliskolai tanári katedrán, a fiumei gimnáziumi és tanfelügyelői székben, a kolozsvári tankerület élén, a Ferenc József-nevelőintézet kormányzói polcán, a budapesti tankerületnek 27 éven át főigazgatójaként, mint az Országos Közoktatási Tanácsnak évtizedeken át szorgalmasan működő tagja és egyideig ügyvivő alelnöke, különféle külföldi, európai és amerikai kulturális kiállítások megalkotója s más pedagógiai jellegű feladatok lelkes végrehajtója, szolgálta a mi céljainkat s vett részt Társaságunk munkájában is, mint 23 éven át mindenkor buzgó alelnökünk, majd 1922 óta tiszteleti tagtársunk. Önzetlen s eszményi munkájával nemcsak Társaságunk év-

könyveiben, hanem az elhúnytá alkalmával már szinte történeti távlatból reátekintő hálás és tisztelő közvélemény szerint az újbabkori magyar köznevelés történetében is maradandó emléket biztosított magának.

Rendes tagtársaink sorából is két érdemes férfiút ragadott el a zord halál a lefolyt esztendőben: *Waldapfel Jánost* és *Krammer Józsefet*.

Waldapfel János nyug. tanárképzőintézeti tanár a magyar oktatás és nevelés ügyének, elméletének és gyakorlatának egyaránt, a neveléstudomány klasszikus hagyományaitól áttizesített lelkű jeles képviselője volt; Kármán Mórnak, a kiegyezés utáni kor első tudatos magyar nevelői gondolkodójának leghevebb tanítványa, idealizmusának letéteményese és örököse. A Magyar Paedagogiai Társaságnak 1897-től kezdve rendes tagjai közé tartozott s Társaságunk éppen azért szívesen látta, hogy *Waldapfel Jánost* a tanítás és nevelés szent feladataiért való nagy lelkesedése, széleskörű műveltsége és szuggesztív ereje tanítványaira valóban mélyen tudó jeles tanárrá avatta. Mindezen lelki tulajdonságai kiváló pedagógiai személyiséggé tették őt, kit Társaságunk történetében mindig a legderekabak, legkiválóbbak s legavatottabbak között fog megemlíteni.

Tisztelettel kérem a t. Nagygyűlést, adjon nekem megbízást, hogy elhúnyt 3 jeles tagtársunk érdemeinek külön emlékeszéd-del való megörökítését a jövő társasági évadban előkészít-hessem.

Elhúnyt végül rendes tagjaink sorából elszakított területen, Pozsonyban élt és működött rendes tagtársunk, *Krammer József* nyug. polgári leányiskolai igazgató, kit mint a gyakorlati pedagógia mezején derék munkásságot kifejtő tanárt és igazgatót, 1911-ben választott rendes tagjai sorába Társaságunk. Az elhúnyt derék iskolai munkáján kívül módot talált arra is, hogy írásai-ban is áldozzon eszményeinek, s az öntevékenységre és önállóságra való nevelésről, a biológiai kert intézményéről, a leányoktatás szervezetéről, a szülői értekezletekről, az iskolatípusok egymáshoz való viszonyáról s más ilynemű témákról, részben még ma is pedagógiai problémákat és aktualitásokat jelentő tárgyak-ról írt dolgozataival is szolgálni óhajtott a magyar tanítás és nevelés ügyének. Nemes emlékét őrizni fogják Társaságunk év-lapjai.

Kérem a t. Nagygyűlést, fogadja el azt az indítványomat, hogy a jelentésemben említett tagtársaink elhúnytán érzett fáj-dalmunknak mai ülésünk jegyzőkönyvében adjunk kifejezést.

Tisztelettel indítványozom továbbá, hogy a vallás- és köz-oktatásügyi miniszter úrnak, a Magyar Tudományos Akadémia elnökségének és Budapest székesfőváros polgármesterének a nekünk nyújtott anyagi és erkölcsi támogatásért jegyzőkönyvi kö-zönetet szavazni méltóztassék.

Tisztelettel kérem végül jelentésem elfogadását és jóvá-hagyó tudomásulvételét.

A közgyűlés tudomásul vette a titkár jelentését, határozattá emelte a benne foglalt indítványokat, s az elnök javaslatára köszönetet mondott a titkárnak a kitűnően megírt jelentésért, valamint a Társaság érdekében kifejtett buzgó tevékenységéért.

V. *Kemény Ferenc* a távollevő pénztáros helyett bemutatta a Magyar Pedagógiai Társaságnak 1935. évi zárószámadását és 1936. évi költségelőirányzatát. Egyúttal jelentette a Számvizsgáló Bizottság nevében, hogy a felülvizsgálat során teljesen rendben találták a Társaság pénzkezelését.

A közgyűlés tudomásul vette a zárószámadást, a költségelőirányzatot és a jelentést, a pénztárosnak megadta a felmentvényt, s az elnök indítványára köszönetét fejezte ki neki, valamint a Számvizsgáló Bizottság tagjainak, hogy lelkiismeretesen gondozták a Társaság anyagi ügyeit.

VI. Az elnökség javaslatára a közgyűlés egyhangúlag megválasztotta a Magyar Paedagogiai Társaság tiszteleti tagjává:

1. *Ranschburg Pál* egyetemi tanárt, a kísérleti módszerű lélektannak Magyarországon megalapítóját, számos, a nemzetközi tudományban is úttörő pszichológiai mű szerzőjét, a lélektannak világszerte elismert kutatóját.

2. *Szendy Károlyt*, Budapest székesfőváros polgármesterét, a főváros iskolaügyének tanügyi tanácsnoki, majd legfőbb vezetői tisztben lelkes és áldozatkész régi munkását, ki a világháború utáni nehéz viszonyok ellenére is újabb virágzásra vitte Budapest közoktatásügyi intézményeit.

VII. Végül bejelentette az elnök, hogy a Társaság rendes tagjainak zárt sorában három hely vár betöltésre. Ezekre a helyekre a közgyűlés az elnökség javaslatára egyhangúlag megválasztotta a Társaságnak rendes tagjául a következő pedagógusokat és szakírókat:

1. *Cser János* tanítóképzőintézeti tanárt, a székesfővárosi Pedagógiai Szeminárium lélektani laboratóriumának vezetőjét, a Magyar Gyermektanulmányi Társaság főtítkárát, A Gyermek és az Ifjúság c. pedagógiai szakfolyóiratnak szerkesztőjét, több derék gyermeklélektani tanulmánynak és az újabbban megjelent *Korszerű magyar lélektani és nevelésügyi tanulmányok* c. kötetnek szerzőjét;

2. *Havas István* nyug. polgári iskolai igazgató-szakfelügyelőt, a Petőfi-Társaság főtítkárát, pedagógiai és szépirodalmi író, jeles tankönyvek szerzőjét, a polgári iskolai pedagógiai mozgalmaknak sok éven át kiváló vezetőjét;

3. *Staud János* c. főigazgatót, a budapesti gyakorló-középiszkola igazgatóját és irányító pedagógusát, ilyen minőségben a középiskolai tanárképzés gyakorlati tagozatának vezetőjét, a magyar középiskolai oktatás régi, érdemes tagját, didaktikai tanulmányok szerzőjét.

A Magyar Paedagogiai Társaság 1936-ban.

I. A társaság tisztségviselői:

Elnök: *Kornis Gyula dr.*, államtitkár, egyetemi tanár, e. i. rektor, képviselőházi alelnök.

Alelnökök: a) a népoktatás köréből: *Mosdóssy Imre*, Bp. szföv. nyug. tanfelügyelője.

b) a középiskolák köréből: *Friml Aladár dr.*, nyug. tankerületi főigazgató.

c) a felsőoktatás köréből: *Husztai József dr.*, egyetemi tanár, az Orsz. Közoktatási Tanács ügyvezető alelnöke.

Titkár: *Gyulai Agost dr.*, egyetemi magántanár, az áll. polgári iskolai tanárközpő főiskola nyug. igazgatója.

Szerkesztő: *Nagy J. Béla dr.*, gyakorló-középiskolai tanár, c. gimn. igazgató.

Pénztáros: *Padányi-Frank Antal dr.*, tanítóképzőintézeti igazgató.

Ellenőr: *Böngérfi János*, nyug. polgári iskolai igazgató.

Jegyző: *Eltes Mátyás*, nyug. gyógypedagógiai intézeti igazgató.

Könyvtáros: *Loczka Alajos dr.*, középiskolai igazgató, szakfelügyelő, az Orsz. Közoktatási Tanács titkára.

Számvizsgálók: *Kemény Ferenc*, c. tanker. főigazgató, nyug. reálisk. igazgató.
Nagy Zsigmond dr., Budapest székesfőváros nyug. tanfelügyelője.

II. Tiszteleti tagok:

- Balogh Jenő dr.*, volt vallás- és közokt. államtitkár, nyug. igazságügy-miniszter, Győr (1922).
- Claparède Ede*, a pszichológia tanára a genfi egyetemen, Genf (1930).
- Császár Elemér dr.*, egyetemi tanár, Budapest (1934).
- Dearborn Walter Fenno*, a Harvard-egyetemen a pszichológia tanára; Cambridge, Észak-Amerika (1930).
- 5 *Duggan Stephen Pierce*, a newyorki The Institute of International Education igazgatója, New York (1930).
- Ferrière Adolf*, az Új Iskolák Nemzetközi Hivatalának ig., Genf (1930).
- Findlay József János*, a manchesteri egyetemen a ped. tanára, Manchester (1930).
- Fischer Alajos*, a müncheni egyetemen a ped. tanára, München (1931).
- Gentile Giovanni*, a római egyetemen a filozófia tanára, Róma (1933).
- 10 *Hanauer István dr.*, váci m. püspök, a Kat. Tanügyi Tan. eln., Vác (1933).
- Ilosvay Lajos dr.*, volt vallás- és közokt. államtitkár, nyug. műegyetemi tanár, Budapest (1915).
- Jankovich Béla dr.*, volt vallás- és közoktatásügyi min., Budapest (1914).
- Kandel Isaac Leo*, a newyorki Columbia-egyetemen a ped. tanára, New York (1930).
- Kelemen Krizosztom dr.*, pannonhalmi főapát, Pannonhalma (1934).
- 15 *Kemény Ferenc*, c. tank. főig., nyug. reáliskolai ig., Budapest (1935).
- Lukács György dr.*, nyug. vallás- és közokt. miniszter, Budapest (1917).
- Mágócsy-Dietz Sándor dr.*, nyug. egyetemi tanár, Budapest (1931).
- Montessori Mária*, pedagógiai író, Róma (1930).
- Petz Gedeon dr.*, nyug. egyetemi tanár, Budapest (1934).
- 20 *Ranschburg Pál dr.*, egyetemi tanár, Budapest (1936).

- Ravasz László dr.*, dunamelléki ref. püspök, Budapest (1933).
Schneller István dr., nyug. egyetemi tanár, Budapest (1919).
Sebes Ferenc, a magyarországi kegyes tanítórend főnöke, Budapest (1935).
Sée Camille, francia államtanácsos, pedagógiai író, Párizs (1904).
 25 *Spranger Eduárd*, a berlini egyetemen a filozófia tanára, Berlin (1930).
Szász Károly dr., volt képviselőházi elnök, Budapest (1917).
Szendy Károly dr., Budapest székesfőváros polgármestere (1936).
Szily Kálmán dr., vallás- és közokt. államtitkár, Budapest (1934).
Werner Adolf dr., zirci apát, Zirc (1931).
 30 *Wlassics Gyula báró*, nyug. vallás- és közokt. min., Budapest (1896).
Zichy János gróf, nyug. vallás- és közokt. min., Budapest (1911).

III. Rendes tagok:

- Badics Ferenc dr.*, nyug. tanker. főigazgató, Budapest (1892).
Balassa Brunó dr., egy. m. tan., tanker. kir. főig., Székesfehérvár (1932).
Barankay Lajos dr., egy. m. tan., felsőker. isk. tan., c. ig., Pécs (1927).
Bárány Gerő dr., nyug. vallás- és közokt. államtitkár, Budapest (1929).
 5 *Bárczy István dr.*, nyug. igazságügyminiszter, Budapest (1906).
Barkáts Mária, az Erzsébet-nőiskola ny. igazgatója, Budapest (1924).
Beke Manó dr., nyug. egyetemi tanár, Budapest (1899).
Benisch Artúr dr., tankerületi főigazgató, Budapest (1919).
Berta Ilona, az Erzsébet-nőiskola nyug. igazgatója, Budapest (1918).
 10 *Vitéz Bessenyei Lajos dr.*, tanker. kir. főigazgató, Debrecen (1930).
Bitter Illés, c. főig., cisztercita gimn. ig., clairvaux-i apát, Budapest (1921).
Boda István dr., keresk. akadémiai tanár, Budapest (1935).
Bognár Cecél dr., c. nyilv. rk. egy. tan., reálgimn. tan., Budapest (1931).
Böngérfi János, nyug. polgári iskolai igazgató, Budapest (1892).
 15 *Csengery János dr.*, nyug. egyetemi tanár, Budapest (1892).
Cser János dr., tanítóképzőintézeti tanár, Budapest (1936).
Dékány István dr., c. nyilv. rk. egy. tan., gyak. középisk. tan., Bp. (1926).
Dengl János dr., műegyetemi tanár, Budapest (1931).
Domokos Lászlóné, leányliceumi igazgató, Budapest (1933).
 20 *Drozdy Gyula*, tanítóképzőintézeti tanár, a Néptanítók Lapjának főszerkesztője, Budapest (1929).
Eltes Mátyás, nyug. gyógypedagógiai intézeti ig., Budapest (1915).
Endrei Gerzson dr., nyug. reálgimn. tanár, Budapest (1911).
Éötvös K. Lajos, nyug. tanfelügyelő, Budapest (1892).
Fekete József, óvónőkészítőintézeti igazgató, Budapest (1928).
 25 *Fest Aladár*, nyug. tanker. főigazgató, Budapest (1915).
Friedreich Endre dr., kegyes tanítórendi gimn. tanár, Budapest (1934).
Friml Aladár dr., nyug. tanker. főigazgató, Budapest (1915).
Gaal Mózes, nyug. tanker. főigazgató, Budapest (1912).
Goekler Lajos dr., nyug. kereskedelmi iskolai tanár, Békés (1908).

- 30 *Goldziher Károly dr.*, c. nyilv. rk. műegyetemi tanár, nyug. tanárképző főiskolai tanár, Budapest (1917).
Gyomlay Gyula dr., nyug. egyetemi tanár, Pécs (1892).
Gyulai Agost dr., egyetemi magántanár. az áll. polgári iskolai tanárképző főiskola nyug. igazgatója, Budapest (1904).
Hajdu János dr., reálgimnáziumi tanár, Budapest (1935).
Halasy-Nagy József dr., egyetemi tanár, Pécs (1922).
- 35 *Havas István*, nyug. polg. isk. igazgató-szakfelügyelő, Budapest (1936).
Horn József dr., felsőkeresk. iskolai igazgató, Budapest (1934).
Husztai József dr., egyetemi tanár, az Orsz. Közoktatási Tanács ügyvezető alelnöke, Budapest (1926).
Imre Sándor dr., műegyetemi tanár, Budapest (1906).
Jelitainé Lajos Mária dr., tanítónőképzőintézeti tanár, Budapest (1929).
- 40 *Johan Béla dr.*, egyetemi c. rk. tanár, államtitkár, Budapest (1929).
Karsai Ervin, premontrei kanonok, Kassa (1918).
Katonáné Thuránszky Irén, nyug. tanítónőképzőintézeti ig., Bpest (1892).
Kirchner Béla, nyug. keresk. iskolai főigazgató, Budapest (1903).
Kisparti János dr., tankerületi kir. főigazgató, Szeged (1924).
- 45 *Kiss József*, tanítónőképzőintézeti igazgató, Budapest (1931).
Kornis Gyula dr., államtitkár, egyetemi tanár, e. i. rektor, képviselőházi alelnök, Budapest (1911).
Koszó János dr., nyilv. rk. egyetemi tanár, Pécs (1929).
Kovács János dr., nyug. tanárképző főiskolai tanár, Budapest (1897).
Lechnitzky Gyula, tanítóképzőintézeti tanár, Budapest (1917).
- 50 *Loczka Alajos dr.*, középiskolai igazgató, szakfelügyelő, Budapest (1929).
Lóky Béla dr., tankerületi főigazgató, a kegyesrendi középiskolák tanulmányi felügyelője, Budapest (1922).
Lux Gyula dr., tanítóképzőintézeti tanár, Budapest (1926).
Madzsar Imre dr., c. nyilv. rk. egy. tan., nyug. tanker. főig., Bpest (1922).
Magyary Zoltán dr., egyetemi tanár, Budapest (1930).
- 55 *Málnai Mihály dr.*, nyug. tanítóképzőintézeti tanár, Budapest (1892).
Melich János dr., egyetemi tanár, Budapest (1930).
Mitrovics Gyula dr., egyetemi tanár, Debrecen (1921).
Molnár Oszkár, c. főigazgató, tanítónőképzőintézeti ig., Budapest (1915).
Mosdóssy Imre, nyug. székesfővárosi kir. tanfelügyelő, Budapest (1907).
- 60 *Vitéz Nagy Iván dr.*, vallás- és közokt. min. titkár, Budapest (1935).
Nagy J. Béla dr., gyakorló-középiskolai tanár, c. gimn. ig., Budapest (1912).
Nagy L. József, kegyes tanítórendi reálgimn. tanár, Magyaróvár (1931).
Nagy Zsigmond dr., Bp. szföv. nyug. tanfelügyelője, Budapest (1924).
Nádai Pál dr., nyug. iparrajziskolai tanár, Budapest (1915).
- 65 *Neményi Imre dr.*, nyug. vallás- és közokt. államtitkár, Budapest (1894).
Nemesné Müller Márta, a Családi Iskola igazgatója, Budapest (1930).
Novágh Gyula népművelési felügyelő, Budapest (1935).
Ólay Ferenc dr., miniszteri tanácsos, Budapest (1931).

- Padányi-Frank Antal dr.*, tanítóképzőintézeti igazgató, Budapest (1925).
- 70 *Péter János dr.*, nyug. gimnáziumi igazgató, Kézdivásárhely (1915).
- Pintér Jenő dr.*, c. ny. r. egyetemi tanár, tanker. kir. főig., Bp. (1920).
- Prohászka Lajos dr.*, egyetemi ny. rk. tanár, Budapest (1927).
- Pruzsinszky János dr.*, nyug. c. tankerületi főigazgató, Budapest (1918).
- Radák Olga dr.*, az Erzsébet-nőiskola igazgatója, Budapest (1931).
- 75 *Révész Géza dr.*, egyetemi tanár, Amszterdam (1919).
- Sásdy-Schack Béla dr.*, nyug. keresk. isk. főigazgató, Budapest (1901).
- Schütz Antal dr.*, egyetemi tanár, Budapest (1920).
- Stk Sándor dr.*, egyetemi tanár, Szeged (1927).
- Somogyi József dr.*, egyetemi magántanár, az áll. polgári iskolai tanárképző főiskola tanára, Szeged (1932).
- 80 *Staud János dr.*, gyak. gimn. ig., c. tanker. kir. főig., Budapest (1936).
- Stuhlmann Patrik dr.*, c. tankerületi főigazgató, a premontrei rend budapesti tanárképző főiskolájának rektora, Budapest (1934).
- Szemere Samu dr.*, tanítóképzőintézeti igazgató, Budapest (1912).
- Szenes Adolf*, nyug. gyak. polg. isk. igazgató, Budapest (1929).
- Szankó Béla*, nyug. tanítóképzőintézeti főigazgató, Budapest (1912).
- 85 *Tabódy Ida*, nyug. tanítónőképzőintézeti igazgató, Cinkota (1932).
- Tápay-Szabó László dr.*, egyetemi c. ny. rk. tanár, szerkesztő, Bp. (1916).
- Tas József*, székesfővárosi elemi isk. szakfelügyelő, Budapest (1930).
- Tettamanti Béla dr.*, egyetemi magántanár, Szeged (1933).
- Tóth Géza dr.*, tanárképző főisk. tan., középisk. szakfelügyelő, (1920)
- 90 *Tóth Tihamér dr.*, egyetemi tanár, Budapest (1924).
- Tóth Zoltán dr.*, gyógyped. tanárképzőint. igazgató, Budapest (1934).
- Urhegyi Alajos*, nyug. tanítóképzőintézeti tanár, Budapest (1920).
- Vajkai Júlia*, pedagógiai író, Budapest (1930).
- Váradi József*, tanítóképzőintézeti tanár, Budapest (1929).
- 95 *Várkonyi Hildebrand dr.*, egyetemi tanár, Szeged (1929).
- Velösi Lipót*, nyug. elemi iskolai igazgató, Kalocsa (1892).
- Vincze Frigyes dr.*, felsőkereskedelmi iskolai c. főigazgató, a budapesti Kereskedelmi Akadémia igazgatója, Budapest (1932).
- Wagner János dr.*, nyug. tanítóképzőintézeti főigazgató, Budapest (1928).
- 99 *Wildner Ödön dr.*, nyug. székesfővárosi tanácsnok, Budapest (1914).

Felelős szerkesztő: *Nagy J. Béla*, felelős kiadó: *Padányi-Frank Antal*.

24 085. — K. M. Egyetemi Nyomda, Budapest VIII, Múzeum-körút 6. (F.: Thiering Richárd.)